

УДК 657.1:336.2:004

Г. Є. Павлова,

д. е. н., професор, декан факультету обліку і фінансів,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1400-7348>

С. В. Шульга,

д. е. н., професор, проректор з фінансово-економічної та організаційної роботи,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2396-2507>

Н. В. Нечипорук,

к. е. н., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9547-8557>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.6.54

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

H. Pavlova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Accounting and Finance,
Dnipro State Agrarian University of Economics, Dnipro, Ukraine

S. Shulha,

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Vice-Rector for Financial and Economic Affairs and Organizational Work,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

N. Nechiporuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting,
Audit and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit

OPTIMISATION OF TAX ACCOUNTING IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY: METHODOLOGY AND DIGITALISATION TOOLS

В ході дослідження запропоновано тривірневу методологічну модель оптимізації, яка інтегрує стратегічний, процесний та інструментальний рівні. Ця модель дозволяє переосмислити податковий облік як інтегральний компонент корпоративної інформаційно-аналітичної системи, орієнтований на проактивне управління зобов'язаннями, а не лише на ретроспективне фіксування фактів. На основі аналізу широкого спектру технологій, описаних у сучасній літературі, розроблено структурований інструментарій діджиталізації. Інструменти класифіковані за чотирма ключовими функціональними призначеннями: автоматизація рутинних операцій та документообігу; інтелектуальна обробка даних та аналітика; забезпечення безпеки, прозорості та довіри; інтеграція та взаємодія з державними системами. Такий підхід дозволяє чітко визначити роль кожної технології у конкретних податково-облікових процесах.

Важливим результатом є розробка моделі поетапної цифрової трансформації податкового обліку, яка враховує типові виклики, такі як високі початкові інвестиції, дефіцит кваліфікованих кадрів та необхідність подолання опору змінам. Модель передбачає послідовне нарощування можливостей від базового рівня електронізації через інтеграцію та аналітику до проактивного рівня трансформації, що забезпечує стратегічне управління ризиками. Для оцінки успішності оптимізації запропоновано систему взаємопов'язаних критеріїв, що охоплює чотири категорії: операційна ефективність (час, помилки, витрати); якість та достовірність (покриття контролем, електронний документообіг); управлінська корисність (глибина аналітики, точність прогнозів); вплив на ризики (проактивна ідентифікація, уникнення санкцій, кібербезпека).

Обговорення отриманих результатів доводить їхню узгодженість із сучасними науковими поглядами на цифрову трансформацію обліку, а також визначає їх внесок у структуру існуючих знань. Запропонована методологія розвиває ідеї стратегічного управлінського обліку, переносячи їх на специфічну сферу податків, і конкретизує загальні концепції цифровізації. Отримані результати погоджуються з висновками провідних дослідників про ключову роль цифрових технологій у підвищенні ефективності обліку та необхідність комплексного підходу до трансформації, що враховує технологічні, організаційні та кадрові аспекти. Дослідження систематизує та фокусує ці положення саме на податковому обліку.

The study proposes a three-level methodological model of optimization that integrates strategic, process, and instrumental levels. This model allows us to rethink tax accounting as an integral component of a corporate information and analytical system focused on proactive management of liabilities, rather than just retrospective recording of facts. Based on an analysis of a wide range of technologies described in the current literature, a structured set of digitalization tools has been developed. The tools are classified according to four key functional purposes: automation of routine operations and document flow; intelligent data processing and analytics; ensuring security, transparency, and trust; integration and interaction with government systems. This approach allows us to clearly define the role of each technology in specific tax accounting processes.

An important outcome is the development of a model for the phased digital transformation of tax accounting, which takes into account typical challenges such as high initial investment, a shortage of skilled personnel, and the need to overcome resistance to change. The model provides for a gradual increase in capabilities from a basic level of digitization through integration and analytics to a proactive level of transformation that enables strategic risk management. To assess the success of optimization, a system of interrelated criteria is proposed, covering four categories: operational efficiency (time, errors, costs); quality and reliability (control coverage, electronic document management); managerial usefulness (depth of analytics, accuracy of forecasts); impact on risks (proactive identification, avoidance of sanctions, cybersecurity).

Discussion of the results obtained proves their consistency with current scientific views on the digital transformation of accounting and determines their contribution to the structure of existing knowledge. The proposed methodology develops the ideas of strategic management accounting, transferring them to the specific field of taxation, and specifies general concepts of digitalization. The results obtained are consistent with the conclusions of leading researchers about the key role of digital technologies in improving accounting efficiency and the need for a comprehensive approach to transformation that takes into account technological, organizational, and human resource aspects. The study systematizes and focuses these provisions specifically on tax accounting.

Ключові слова: цифрова економіка, податковий облік, діджиталізація, оптимізація.
Key words: digital economy, tax accounting, digitalisation, optimisation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток цифрової економіки, що ґрунтується на всеохопному впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій, визначає нові вимоги до функціонування всіх бізнес-процесів, зокрема фінансових та облікових. Податковий облік як критично важлива підсистема управління, відповідальна за формування повної, достовірної інформації для розрахунку зобов'язань перед бюджетом, зазнає значного трансформаційного тиску. З одного боку, виникає потреба у підвищенні його оперативності, точності та аналітичної глибини для ефективного управління податковими ризиками в умовах динамічного середовища. З іншого боку, держава активізує цифровізацію податкового адміністрування, впроваджуючи електронні сервіси, автоматизований моніторинг та аналіз даних, що суттєво підвищує вимоги до якості та форматів поданої звітності.

Незважаючи на значний масив досліджень, присвячених загальним аспектам цифровізації бухгалтерського обліку [1, 5, 11], стратегічного управлінського обліку [2, 10] та модернізації фінансової звітності [3, 12], питання цілеспрямованої оптимізації саме податкового обліку як самостійного об'єкта, з урахуванням його специфічного нормативного поля та прикладних завдань, залишається недостатньо розробленим. Існуючі роботи часто розглядають технології (AI, блокчейн, хмарні обчислення) ізольовано, без чіткої прив'язки до повного циклу податково-облікових процедур. Крім того, бракує комплексних методик, які б інтегрували ці інструменти в єдину систему, здатну не лише автоматизувати рутину, але й забезпечити проактивну аналітику та підтримку прийняття управлінських рішень.

Основною проблемою, на вирішення якої спрямоване дане дослідження, є відсутність си-

стемної методології та структурованого інструментарію для оптимізації податкового обліку суб'єктів господарювання, що дозволило б повною мірою реалізувати потенціал діджиталізації для підвищення його ефективності, достовірності та відповідності вимогам цифрової економіки та сучасного податкового адміністрування.

Обґрунтуванням актуальності проблеми є суперечливість між наявним технологічним потенціалом, окремо описаним у джерелах [1, 6, 8, 13, 14], та практичними труднощами його адаптації для цілей податкового обліку, що включають високі інвестиційні бар'єри, дефіцит кваліфікованих кадрів [9, 13], необхідність забезпечення кібербезпеки [1, 3] та неоднозначність правового регулювання новітніх технологій [6, 12, 14].

Метою статті є подолання цієї суперечності шляхом розробки практично орієнтованого підходу до оптимізації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Тематика цифрової трансформації фінансово-господарських процесів, зокрема податкового обліку, є предметом активного наукового дискурсу. Аналіз останніх публікацій дозволяє відокремити ключові тенденції, досягнення та наявні проблемні питання.

Дослідження останніх років констатують, що цифрова економіка формує нові умови функціонування всіх елементів обліково-аналітичної системи. Як зазначають Нестеренко О. О. та ін., сучасні технології (хмарні обчислення, штучний інтелект, блокчейн, RPA) кардинально змінюють традиційні підходи, підвищуючи ефективність, точність та швидкість обробки даних [1]. Цей вплив поширюється і на податковий облік, для якого оперативність та достовірність інформації є критичними. Широке впровадження ERP-систем, хмарних технологій та AI, як показано у роботах [3, 13], створює технологічну основу для модернізації звітності, забезпечуючи її прозорість та інтегрованість.

Окрему увагу дослідники приділяють стратегічній ролі обліку в управлінні. Шматковська Т. та Мостовенко Н. доводять, що цифрові програмні рішення дозволяють ефективно опрацьовувати великі масиви даних для стратегічного управлінського обліку та планування [2]. У контексті податкового обліку це відкриває можливості для переходу від ретроспективного відображення до прогнозно-аналітич-

ної функції, що підтверджується у роботі Косташ Т. В. [3]. Мурашко І. та Циганова О. підкреслюють, що система обліку формує первинну інформаційну базу для бізнес-аналітики, створюючи цілісне інформаційно-аналітичне середовище [10].

Важливим аспектом є безпосередній вплив діджиталізації на національні системи обліку. Людвенко Д. та ін. аналізують виклики для української системи бухгалтерського обліку, пропонуючи оптимізацію через впровадження автоматизованих рішень (BAS, SAP, 1C) та технологій Big Data, AI, блокчейн [5]. Схожі позиції щодо необхідності удосконалення теорії та практики обліку шляхом запровадження сучасних цифрових технологій висловлюють Савків У.С. та Кузьмін Т.А. [11]. Особливо актуальним у контексті податкового обліку є питання євроінтеграції. Кладницька Т.А. та ін. визначають проблеми адаптації національної системи бухгалтерського обліку до європейських стандартів, що безпосередньо стосується й організації податкового обліку та звітності [12].

Еволюційний розвиток податкових систем у зв'язку з цифровізацією детально досліджено Грицишен Д.О. та ін. Автори відзначають, що сучасний етап характеризується цифровізацією адміністрування, боротьбою з ухиленням від сплати податків та гармонізацією політики в умовах глобалізації [6]. Вони аргументують, що розвиток податкового обліку відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного адміністрування та прозорості. Рогова Н.В. конкретизує це, аналізуючи трансформацію інструментів і технологій обліку та оподаткування, зокрема можливості AI, Big Data для прогнозової аналітики, оцінки ризиків та сегментації платників податків [14].

Окремим напрямом є дослідження впливу штучного інтелекту на облік та аудит. Приймак Н. доводить, що AI дозволяє перейти від вибірових перевірок до обробки 100% транзакцій, підвищуючи точність і глибину контролю, водночас породжуючи нові виклики, такі як "аудит алгоритмів" та якість даних [8]. Макарович В. та Стойка В. деталізують переваги інтеграції AI в облікові системи (автоматизація, виявлення аномалій, прогнозування) та структуровані виклики (технічна інтеграція, високі інвестиції, дефіцит кадрів, "чорна скринька") [13]. Яковенко С. А. та Минич Ю. В. роблять акцент на трансформації професійних компетенцій, зазначаючи, що цифрові технології знижують частку рутинної праці та підвищують значення професійного судження [9], що є критично

важливим для податкових консультантів та обліковців. Про необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, здатних працювати в цифровому середовищі, також пише Шендригоренко М. [4].

Хоча наведені дослідження всебічно висвітлюють окремі аспекти цифровізації економіки, обліку та оподаткування, не вирішеними раніше частинами загальної проблеми, котрим присвячена ця стаття, залишаються:

1. Систематизація методологічного підходу до оптимізації саме податкового обліку як окремого процесу в контексті загальної цифрової трансформації бізнесу, з урахуванням його специфічної нормативно-правової бази.

2. Формування комплексної структури інструментів діджиталізації (від електронного документообігу та цифрових платформ до AI та блокчейну) з чітко визначеними цілями їх застосування саме для цілей податкового обліку: від скорочення витрат на адміністрування та мінімізації помилок до проактивного управління податковими ризиками та прогнозування зобов'язань.

3. Розробка практично орієнтованих рекомендацій щодо поетапної імплементації цих інструментів на підприємствах з різним рівнем технологічної готовності, враховуючи виклики кібербезпеки [1, 3], дефіциту кадрів [13] та необхідності адаптації національного законодавства [6, 12, 14].

Таким чином, на основі аналізу сучасних досліджень визначається необхідність у комплексному дослідженні, спрямованому на розробку цілісної методології та інструментарію оптимізації податкового обліку шляхом цілеспрямованого використання можливостей діджиталізації.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Аналіз наукової літератури засвідчив активне вивчення окремих аспектів цифрової трансформації економіки, бухгалтерського та управлінського обліку. Проте недостатньо досліджено специфіку цілеспрямованої оптимізації саме податкового обліку як системи, що функціонує на перетині строгих нормативних вимог та стрімкого технологічного прогресу. Виявлена потреба у систематизації методологічних підходів та практичних інструментів, адаптованих саме до завдань ефективного формування, обліку та контролю податкових зобов'язань в умовах діджиталізації.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених проблемам податкового обліку та цифровізації економічних процесів, у сучасній науковій літературі все ще існує низка дискусійних і недостатньо досліджених аспектів. Більшість наукових праць зосереджені переважно на загальних питаннях автоматизації бухгалтерського та податкового обліку або на окремих технологічних рішеннях, що застосовуються у сфері електронного адміністрування податків. Водночас комплексний підхід до оптимізації податкового обліку в умовах цифрової економіки, який би поєднував методологічні засади, організаційні підходи та сучасні цифрові інструменти, залишається недостатньо розробленим.

Крім того, у наукових дослідженнях недостатньо уваги приділено формуванню цілісної системи цифровізації податкового обліку на рівні підприємств, що враховувала б можливість використання сучасних інформаційних технологій, таких як хмарні сервіси, аналітичні платформи, автоматизовані системи обробки даних та інтеграція електронного документообігу з податковими інформаційними системами. Також потребують подальшого дослідження питання підвищення достовірності податкової інформації, мінімізації ризиків помилок у звітності та оптимізації взаємодії суб'єктів господарювання з цифровими платформами податкового адміністрування.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є розробка концептуальних засад та практичного інструментарію оптимізації податкового обліку суб'єктів господарювання на основі впровадження сучасних цифрових технологій, що забезпечить підвищення його ефективності, достовірності та відповідності вимогам цифрової економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі аналізу літератури сформульовано уявлення про оптимізацію податкового обліку як про цілеспрямований процес трансформації його методології, технологій та організації з використанням цифрових інструментів. Метою цієї трансформації є досягнення синергетичного ефекту, що проявляється у підвищенні економічної ефективності, зниженні ризиків та забезпеченні стратегічної відповідності вимогам цифрового середовища.

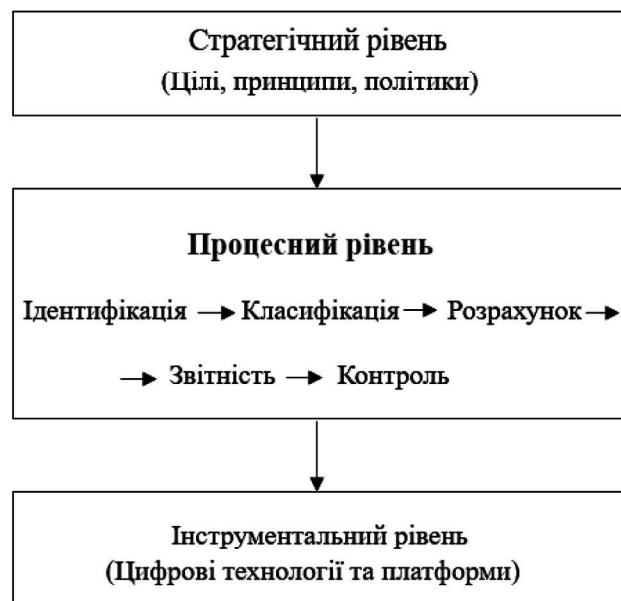

Рис. 1. Трирівнева методологічна модель оптимізації податкового обліку

Джерело: розроблено автором на основі [1–14].

Методологічна рамка оптимізації ґрунтується на переосмисленні податкового обліку не як ізольованої обчислювальної функції, а як інтегрального компоненту корпоративної інформаційно-аналітичної системи. Як зазначають Шматковська Т. та Мостовенко Н., сучасні цифрові рішення дозволяють перейти до моделі обліку, орієнтованої на аналітику та підтримку прийняття рішень [2]. У контексті податків це означає зсув від ретроспективного фіксування фактів до проактивного управління податковими зобов'язаннями. Запропонована методологія включає три взаємопов'язані рівні (Рис. 1): стратегічний (визначення цілей та принципів), процесний (трансформація основних бізнес-процесів) та інструментальний (вибір та імплементація конкретних технологій).

Стратегічний рівень визначає, що оптимізація має забезпечувати не лише скорочення витрат, але й досягнення таких цілей, як підвищення прозорості, дотримання вимог та створення основи для податкового планування. Процесний рівень деталізує, як кожен етап податково-облікового циклу перетворюється під впливом цифровізації. Інструментальний рівень забезпечує технологічну реалізацію цих змін.

Інструментарій діджиталізації податкового обліку потребує структурованого підходу. Аналіз джерел [1, 5, 8, 13, 14] дозволяє класифікувати технології не лише за їхньою природою, але й за конкретним функціональним призначенням у межах податково-облікових процесів (Табл. 1).

Таблиця 1. Класифікація цифрових інструментів для оптимізації податкового обліку за функціональним призначенням

Функціональне призначення	Основні технології та інструменти	Очікуваний ефект у податковому обліку
Автоматизація рутинних операцій та документообігу	RPA (Robotic Process Automation), ERP-системи, електронний документообіг (EDI, MEDoc), цифрові підписи.	Скорочення часу на введення даних та підготовку первинних документів, мінімізація арифметичних помилок, забезпечення цілісності ланцюга підтверджувальних документів.
Інтелектуальна обробка даних та аналітика	Штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML), аналітика Big Data, хмарні платформи (Cloud Computing).	Автоматична класифікація операцій для цілей оподаткування, прогнозування податкових платежів, виявлення аномалій та потенційних ризикових ситуацій, сценарний аналіз.
Забезпечення безпеки, прозорості та довіри	Блокчейн (розподілені реєстри), технології кіберзахисту (шифрування, MFA), "розумні контракти" (Smart Contracts).	Створення незмінного аудиторського сліду для ключових операцій, підвищення захищеності конфіденційних фінансових даних, автоматичне виконання умов (напр., нарахування ПДВ при виконанні умов постачання).
Інтеграція та взаємодія з державними системами	API (Application Programming Interface), електронні кабінети платника податків, стандарти електронної звітності (напр., XBRL).	Пряма передача даних із облікових систем до податкових органів у реальному часі, автоматизоване формування та відправлення регламентованої звітності, отримання актуальних довідок.

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 5, 8, 13, 14].

Рис. 2. Модель поетапної цифрової трансформації податкового обліку

Джерело: розроблено автором за даними [1—14].

Як видно з табл. 1, кожен інструмент вирішує конкретні задачі: від елементарної автоматизації до складних аналітичних та забезпечувальних функцій. Ефективна оптимізація вимагає їх комбінованого застосування, що формує цифрову архітектуру податкового обліку.

Модель поетапного впровадження запропонована з урахуванням викликів, ідентифікованих у джерелах, зокрема високих інвестицій, дефіциту кадрів та необхідності подолання опору змінам [1, 8, 13]. Модель передбачає послідовний рух від базового до проактивного рівня цифрової зрілості, що дозволяє підприємству розподілити ресурси та мінімізувати ризики (Рис. 2).

На базовому рівні закладається фундамент у вигляді структурованих цифрових даних. Інтегрований рівень забезпечує безшовний потік інформації між системами. Аналітичний рівень додає інтелектуальну обробку для підтримки рішень. Проактивний рівень перетворює податковий облік на інструмент стратегічного управління.

Ефективність впровадження вимірюється через систему взаємопов'язаних критеріїв, що відображають як операційні, так і стратегічні вигоди (Табл. 2).

Отримані результати демонструють, що оптимізація податкового обліку в умовах цифрової економіки є багаторівневим процесом, що вимагає системного поєднання пере-

Таблиця 2. Критерії оцінки ефективності оптимізації податкового обліку

Категорія критеріїв	Показники	Джерело обґрунтування у літературі
Операційна ефективність	1. Час на підготовку та подання податкової звітності. 2. Кількість технічних помилок та доопрацювань. 3. Витрати на ведення податкового обліку (операційні).	[1, 5, 11] – підвищення швидкості та точності обробки даних.
Якість та достовірність	1. Рівень покриття даних автоматизованим контролем. 2. Частка операцій, здійснених з використанням електронного документообігу. 3. Результати аудиторських перевірок (кількість виявлених податкових порушень).	[3, 8, 12] – забезпечення прозорості, точності та дотримання вимог.
Управлінська користь	1. Частота та глибина аналітичних звітів з податкових ризиків. 2. Точність прогнозування податкових платежів. 3. Швидкість моделювання податкових наслідків різних бізнес-сценаріїв.	[2, 6, 10, 13] – перехід обліку до аналітичної та прогнозовної функції.
Вплив на ризики	1. Рівень податкових ризиків, що ідентифіковано проактивно. 2. Сума потенційних фінансових санкцій, уникнутих завдяки системі контролю. 3. Рівень захищеності даних від кіберзагроз.	[1, 3, 14] – управління ризиками та забезпечення кібербезпеки.

Джерело: узагальнено автором за даними [1–14].

осмисленої методології, структурованого інструментарію та поетапної стратегії впровадження. Запропонована модель дозволяє перейти від фрагментарного застосування технологій до створення цілісної, адаптивної та орієнтованої на майбутнє системи, що безпосередньо сприяє досягненню головної мети дослідження — підвищенню ефективності та стратегічної цінності податкового обліку.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження дозволило сформулювати комплекс науково обґрунтованих положень щодо оптимізації податкового обліку в умовах цифрової економіки. Отримані результати розширюють та структурують існуючі знання, зосереджуючись на специфіці саме податково-облікової підсистеми, що часто розглядалася у літературі фрагментарно в контексті загальної цифровізації бухгалтерського обліку [1, 5, 11] чи управлінських систем [2, 10].

Основні висновки дослідження є наступними:

1. Систематизовано теоретико-методологічні засади оптимізації. Запропонована трирівнева модель (стратегічний, процесний, інструментальний) інтегрує ідеї стратегічного управлінського обліку [2] та принципи цифрової трансформації, формуючи цілісний підхід. Це дозволяє перейти від окремого впровадження технологій до системної трансформації податкового обліку як функції, що забезпечує не лише фіскальну виконавчість, але й управлінську користь.

2. Розроблено структурований інструментарій діджиталізації, класифікований за

чотирма функціональними призначеннями: автоматизація рутини, інтелектуальна аналітика, забезпечення безпеки та прозорості, інтеграція з державними системами. Дана класифікація поглиблює узагальнені переліки технологій, наведені у джерелах [1, 13, 14], шляхом їх зв'язку з конкретними завданнями податково-облікового циклу, що підвищує практичну цінність результату.

3. Обґрунтовано модель поетапної трансформації, що враховує виклики, ідентифіковані іншими дослідниками: високі інвестиції, дефіцит кадрів, складність інтеграції [8, 13]. Модель, що передбачає рух від електронізації до проактивного управління через аналітику, відповідає вимогам адаптивності та поступовості, які є критичними для успіху цифрових проєктів, особливо на малих і середніх підприємствах.

4. Сформовано систему критеріїв для оцінки ефективності оптимізації, що поєднує операційні, якісні, управлінські та ризикорієнтовані показники. Ця система дозволяє кількісно та якісно оцінити досягнуті ефекти, що є розвитком ідей щодо оцінки якості фінансової звітності [3] та управлінської користі обліку [10] відповідно до податкової сфери.

Місце отриманих результатів у структурі наукових знань полягає в наступному: дослідження заповнює виявлений у літературі розрив між загальними концепціями цифрової трансформації економіки та відсутністю спеціалізованої методології для податкового обліку. Результати погоджуються з думкою про ключову роль цифрового обліку в забезпеченні ефективного адміністрування податків [6] та підвищенні конкурентоспро-

можності [3], але надають цьому твердження конкретний механізм реалізації. Запропонований підхід також узгоджується з висновками про необхідність комплексного врахування технологічних, кадрових, організаційних та нормативних аспектів цифровізації [12, 13], інтегруючи їх у логічну послідовність дій.

Достовірність результатів забезпечується їх теоретичною обґрунтованістю через аналіз широкого кола актуальних наукових джерел, а також логічною структурованістю та внутрішньою узгодженістю запропонованих моделей, класифікацій і критеріїв. Отримані результати не суперечать основним положенням розглянутих досліджень, а розвивають і конкретизують їх прикладний аспект.

Перспективи подальших досліджень визначаються необхідністю поглиблення та емпіричного підтвердження окремих аспектів запропонованого підходу:

1. Кількісна оцінка ефективності впровадження конкретних інструментів (напр., AI для класифікації витрат або блокчейну для податкового аудиту) на основі даних реальних підприємств.

2. Дослідження впливу організаційної культури та готовності персоналу на успішність трансформації податкового обліку, що розвиває тезу про важливість людського фактору [4, 9].

3. Розробка детальних методик інтеграції цифрових інструментів податкового обліку з міжнародними стандартами оподаткування та звітності в контексті глобалізації та євроінтеграційних процесів [6, 12].

4. Аналіз правових і етичних аспектів використання алгоритмів AI в прийнятті податково-облікових рішень, зокрема питання відповідальності за помилки алгоритмів та забезпечення прозорості їх роботи ("аудит алгоритмів"), на що вказувалося у джерелах [8, 13].

Таким чином, дослідження закладає теоретико-методологічну основу для подальших прикладних розробок у галузі цифрової трансформації податкового обліку, спрямовуючи науковий пошук на конкретні проблемні питання, що залишаються актуальними.

Література:

1. Нестеренко, О. О.; Ковалевська, Н. С.; Остапенко, Р. М.; Луценко, О. А. Моделювання системи обліку за видами економічної діяль-

ності в умовах цифрової трансформації. Європейський науковий журнал "Економічних та фінансових інновацій", 2025, 2 (16), 71—81. <https://doi.org/10.32750/2025-0207>.

2. Шматковська, Т., & Мостовенко, Н. Тенденції формування системи стратегічного управління обліку в умовах цифрової економіки. Економічний форум, 2022, 3. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-3-17>.

3. Косташ, Т. В. Модернізація фінансової звітності підприємств в умовах цифрової економіки. Актуальні питання економічних наук, 2025, 15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17215812>.

4. Шендригоренко, М.; Лядська, В. Проблеми та перспективи розвитку обліку в умовах цифрової економіки. Економіка та суспільство, 2020, 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-47>.

5. Людвенко, Д.; Томілова-Яремчук, Н.; Крупа, Н.; Непочатенко, А.; Курмазенко, О. Сучасні виклики національній системі бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації бізнесу. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки", 2025, 2 (116), 118—126. doi:10.37734/2409-6873-2025-2-17.

6. Грицишен, Д. О.; Юхименко-Назарук, І. А.; Абрамова, І. В.; Ісламлі, Д. Еволюційний аспект розвитку податкових систем та податкового обліку. Економіка, управління та адміністрування, 2025, 1 (111), 3—13. [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-3-13](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-3-13).

7. Хаджинов, І.; Іщук, А. Вплив сучасних процесів цифровізації на бізнес та його менеджмент. Економіка і організація управління, 2024, 4, 72—81. DOI:<https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.4.8>.

8. Приймак, Н. Адаптація обліку та аудиту до викликів цифрової економіки: вплив штучного інтелекту. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, 2025, 10, 500—515. DOI:10.58423/2786-6742/2025-10-500-515.

9. Яковенко, С. А.; Минич, Ю. В. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. Журнал "Науковий огляд", 2022, 2 (82). DOI:10.26886/2311-4517.2(82)2022.1.

10. Мурашко, І.; Циганова, О. Система обліку та бізнес-аналітики у контексті інноваційного розвитку. Сталий розвиток економіки, 2026, 6 (57), 703—709. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-97>.

11. Савків, У. С.; Кузьмін, Т. А. Удосконалення ведення бухгалтерського обліку та фор-

мування звітності в умовах цифрової економіки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону, 19, т. 2, 87—95. doi: 10.15330/apred.2-19.87-95.

12. Кладницька, Т. А.; Борковська, В. В.; Ковальова, Т. В. Реформування системи бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграції України. Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми, 2025, 6. DOI: 10.70651/3083-6018/2025.6.01.

13. Макарович, В.; Стойка, В. Інтеграція штучного інтелекту в інформаційні системи бухгалтерського обліку: виклики та перспективи. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, 2025, 9, 215—232. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-9-215-232>.

14. Рогова, Н. В. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. Фінансовий простір, 2020, 2 (38). DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209296](https://doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209296).

References:

1. Nesterenko, O. O., Kovalevska, N. S., Ostapenko, R. M., and Lutsenko, O. A. (2025), "Modeling of the accounting system by types of economic activity in the conditions of digital transformation", European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations, vol. 2 (16), pp. 71—81. <https://doi.org/10.32750/2025-0207>

2. Shmatkovska, T., and Mostovenko, N. (2022), "Trends in the formation of the strategic management accounting system in the conditions of the digital economy", Economic Forum, vol. 3. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-3-17>

3. Koshtash, T. V. (2025), "Modernization of financial reporting of enterprises in the conditions of the digital economy", Current Issues of Economic Sciences, vol. 15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17215812>

4. Shendryhorenko, M., and Liadska, V. (2020), "Problems and prospects of accounting development in the conditions of the digital economy", Economy and Society, vol. 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-47>

5. Liudvenko, D., Tomilova-Yaremchuk, N., Krupa, N., Nepochatenko, A., and Kurmazenko, O. (2025), "Modern challenges to the national accounting system in the conditions of digital business transformation", Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya "Ekonomichni nauky", vol. 2 (116), pp. 118—126. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-17>

6. Hrytsyshen, D. O., Yukhymenko-Nazaruk, I. A., Abramova, I. V., and Islamli, D. (2025), "Evolutionary aspect of the development of tax systems and tax accounting", Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia, vol. 1 (111), pp. 3—13. [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-3-13](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-3-13)

7. Khadzhynov, I., and Ishchuk, A. (2024), "The impact of modern digitalization processes on business and its management", Economics and Management Organization, vol. 4, pp. 72—81. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.-4.8>

8. Pryimak, N. (2025), "Adaptation of accounting and auditing to the challenges of the digital economy: the impact of artificial intelligence", Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, vol. 10, pp. 500—515. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-10-500-515>

9. Yakovenko, S. L., & Mynych, Yu. V. (2022), "Development of accounting in the conditions of the digital economy", Zhurnal Naukovyi ohliad, vol. 2 (82). [https://doi.org/10.26886/2311-4517.-2\(82\)2022.1](https://doi.org/10.26886/2311-4517.-2(82)2022.1)

10. Murashko, I., and Tsyhanova, O. (2026). "Accounting system and business analytics in the context of innovative development", Sustainable Economic Development, vol. 6 (57), pp. 703—709. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-97>

11. Savkiv, U.S., and Kuzmin, T.L. (2023), "Improvement of accounting and reporting in the conditions of the digital economy", Current Problems of Regional Economy Development, vol. 19 (2). <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.-87-95>

12. Kladnytska, T.A., Borkovska, V.V., and Kovalova, T.V. (2025). "Reforming the accounting system in the conditions of Ukraine's European integration", Sotsialnyi rozvytok: ekonomiko-pravovi problemy, vol. 6. <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.6.01>

13. Makarovych, V., and Stoika, V. (2025), "Integration of artificial intelligence into accounting information systems: challenges and prospects", Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, vol. 9, pp. 215—232. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-9-215-232>

14. Rohova, N.V. (2020), "Transformation of the policy, tools and technologies of accounting and taxation in the conditions of the digital economy", Financial Space, vol. 2 (38). [https://doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209296](https://doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209296)

Отримано редакцією журналу / Received: 10.03.26

Процецензовано / Revised: 13.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.03.26

